

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.021.05.2020

Pan
Paweł Czepielik
Kierownik Zakładu Gospodarki Komunalnej
w Łącku
33-390 Łącko 445

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/046 – Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Gospodarki Komunalnej w Łącku, 33-390 Łącko (dalej: <i>ZGK</i> lub <i>Zakład</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Czepielik, Kierownik Zakładu Gospodarki Komunalnej w Łącku (dalej: <i>Kierownik</i>) (akta kontroli, str. 3)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej; 2. Zbieranie ścieków komunalnych; 3. Oczyszczanie ścieków komunalnych i zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych; 4. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (III kwartał) z wykorzystaniem dowodów powstałych przed/po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Rafał Rossowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/150/2020 z dnia 7 października 2020 r., nr LKR/53/2021 z dnia 23 kwietnia 2021 r. (akta kontroli str. 1-2, 389-390)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach objętych kontrolą ZGK zapewnił prawidłowe zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych i zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych, z wyjątkiem dwóch przypadków niedotrzymania warunków udzielonego pozwolenia wodnoprawnego. Natomiast zasadniczo planowaniem, realizacją i finansowaniem na terenie gminy Łącko (dalej: *Gmina*) zadań w powyższym zakresie zajmował się bezpośrednio Urząd Gminy Łącko (dalej: *Urząd*).

Zakład prowadził m.in. działalność w zakresie zbierania ścieków komunalnych na obszarze Gminy, która posiadała ważne pozwolenia wodnoprawne na wprowadzanie oczyszczonych ścieków komunalnych do rzeki Dunajec z obu oczyszczalni ścieków funkcjonujących na jej terenie³, jak również posiadał informacje o liczbie i procencie mieszkańców Gminy korzystających w latach 2018 – 2020 (trzy kwartały) z sieci kanalizacyjnej, przydomowych oczyszczalni ścieków i ze zbiorników bezodpływowych. NIK zwraca jednak uwagę na niezasadnie dużą rozpiętość pomiędzy ilością odebranych ścieków z gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej w porównaniu do mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni⁴.

Zakład terminowo przeprowadzał wymagane prawem kontrole okresowe (jednoroczne i pięcioletnie) oczyszczalni i urządzeń sieci kanalizacyjnych i stacji zlewnych znajdujących się poza terenem oczyszczalni ścieków. ZGK na bieżąco kontrolował sieci i urządzenia kanalizacyjne poprzez przeglądy, podczas których sprawdzano i oceniano ich stan techniczny, a w przypadku konieczności dokonywano bieżących napraw. W ocenie NIK działania takie powodowały, że nie wystąpiły awarie skutkujące koniecznością zatrzymania ciągu technologicznego doprowadzania i oczyszczania nieczystości płynnych.

Przeprowadzane terminowo kontrole okresowe stanu technicznego obiektów i urządzeń oraz kontrola doraźna przeprowadzona przez pracowników Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie na zlecenie NIK potwierdzały bez zastrzeżeń ich należyty stan techniczny. Skontrolowany podmiot dotrzymywał warunków decyzji określającej sposób postępowania z komunalnymi osadami ściekowymi oraz prowadził ewidencję odpadów wytwarzanych w procesie oczyszczania ścieków z zastosowaniem kart ewidencji odpadów, prowadzonych dla każdego odpadu oddzielnie oraz kart przekazania odpadu.

ZGK w okresie objętym kontrolą przekazywał do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska⁵ wyniki pomiarów dotyczące ścieków oczyszczonych; nie wystąpiły przypadki nieuznania przedłożonych wyników pomiarów ilości, stanu i składu ścieków. Natomiast miały miejsce dwa przypadki niedotrzymania warunków pozwolenia wodnoprawnego, tj. przekroczone dopuszczalną roczną ilość ścieków odprowadzanych do Dunajca w I roku

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Decyzje Starosty Nowosądeckiego:

- dla oczyszczalni ścieków w Łącku: z dnia 23 grudnia 2014 r. (która w związku z przebudową oczyszczalni wygasła) oraz z dnia 20 września 2020 r.,
- dla oczyszczalni ścieków w Jazowsku: z dnia 22 marca 2010 r. oraz kolejna z dnia 1 kwietnia 2020 r.

⁴ W okresie 2018-2020 (trzy kwartały) ilość odebranych nieczystości płynnych przy wykorzystaniu sieci kanalizacyjnych przypadająca na jednego mieszkańca Gminy była odpowiednio ok. 48 razy, 32 razy i 25 razy wyższa niż analogiczny wskaźnik dla gospodarstw domowych korzystających ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

⁵ Dalej: *MWIOŚ*.

obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego udzielonego w 2019 r. i odprowadzono w 2019 r. ścieki zawierające duże ilości piany. Obie te sytuacje zostały stwierdzone przez pracowników Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie w toku czynności przeprowadzonych przed rozpoczęciem niniejszej kontroli NIK.

W okresie objętym kontrolą Zakład nie planował, nie realizował i nie finansował zadań dotyczących gospodarki ściekowej ujętych w piątej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych⁶. Wykonał jedynie cztery zadania zlecone przez Urząd dotyczące bieżącego zapewnienia funkcjonowania systemu oczyszczania ścieków na terenie Gminy. Natomiast ZGK – także z wykorzystaniem danych z Urzędu – monitorował realizację zadań w zakresie gospodarki ściekowej Gminy, w szczególności zadań ujętych w AKPOŚK 2017, w tym przygotowywał i sporządzał (m.in. na podstawie danych przekazywanych z Urzędu) sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych⁷. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nierzetelnego sporządzenia sprawozdań z realizacji KPOŚK za 2018 r. i 2019 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej

Opis stanu faktycznego

1.1 Planowanie gospodarki ściekowej

Zakład był gminną jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, w związku z czym, w myśl art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁹, nie podlegał obowiązkowi uzyskania zezwolenia na prowadzenie zbiorowego odprowadzania ścieków. ZGK opracował projekt regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków obowiązującego w okresie objętym kontrolą.

(akta kontroli str. 17-33, 34-74, 301-302, 316-331)

Uchwałą nr 94/XXXV/2013 Rady Gminy Łącko z dnia 26 listopada 2013 r. powierzono ZGK obowiązkowe zadanie własne gminy utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Łącko, w tym m.in. prowadzenia ewidencji umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej, prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Uchwałą nr 107/XXXVI/2013 Rady Gminy Łącko z dnia 18 grudnia 2013 r. upoważniono Kierownika ZGK do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej m.in. do wydawania decyzji na podstawie art. 6 ust. 7 z dnia

⁶ Zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 31 lipca 2017 r., dalej: AKPOŚK 2017.

⁷ Dalej: KPOŚK.

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028, dalej: uzzw.

13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹⁰, tj. w zakresie obowiązku uiszczania opłat za odbieranie odpadów komunalnych lub opróżnianie zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli str. 4-7, 301-315)

Na terenie Gminy w okresie objętym kontrolą utworzone były dwie aglomeracje: Łącko i Łącko – Jazowsko. Aglomerację Łącko – Jazowsko wyznaczono uchwałą nr XLVII/756/2010 Sejmiku Województwa Małopolskiego z 2 lipca 2010 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łącko – Jazowsko¹¹, którą zmieniono uchwałą nr V/53/15 Sejmiku Województwa Małopolskiego z 26 stycznia 2015 r.¹² Aglomerację Łącko wyznaczono uchwałą nr XLVIII/768/14 z 24 lutego 2014 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łącko¹³. Część obszaru gminy znajdowała się także poza ww. aglomeracjami.

(akta kontroli str. 34-55, 265-266)

Rada Gminy Łącko 29 grudnia 2020 r. uchwałą nr 108/XXVIII/2020 w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łącko i uchwałą nr 109/XXVIII/2020 w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łącko – Jazowsko wyznaczyła aglomeracje, tj. przed końcem obowiązywania uchwał określonym w art. 565 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹⁴. Obie uchwały uzgodniono z Dyrektorem Zarządu Zlewni w Nowym Sączu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie¹⁵ oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Krakowie¹⁶.

(akta kontroli str. 265-266, 343-358)

W okresie objętym kontrolą łączna długość sieci kanalizacyjnej w Gminie zwiększyła się od stanu 93,7 km na koniec 2018 r. do 124,5 km wg stanu na 30 września 2020 r. W aglomeracji Łącko na koniec 2018 r. i 2019 r. stan sieci kanalizacyjnej wynosił 75,6 km, a wg stanu na 30 września 2020 r. 97,9 km.

W aglomeracji Łącko – Jazowsko stan długości sieci kanalizacyjnej nie uległ zmianie i wynosił 18,1 km, a na terenach nieobjętych aglomeracją wynosił od 2019 r. 8,5 km i do 30 września 2020 r. nie uległ zmianie.

Sieci kanalizacyjne w Gminie administrowane były przez ZGK lub były oddane jemu w dzierżawę lub zarząd. Gmina umowami powierzyła Zakładowi w administrowanie wszystkie znajdujące się na jej terenie sieci kanalizacyjne, oczyszczalnie oraz przepompownie ścieków.

(akta kontroli str. 8, 9-16, 265-266, 298, 299)

Na terenie Gminy w okresie objętym kontrolą znajdowały się łącznie dwie oczyszczalnie ścieków¹⁷, w tym jedna znajdowała się na terenie Aglomeracji Łącko (zarządzana przez Zakład do 31 maja 2020 r. a od 1 czerwca 2020 r. będąca przez niego administrowana), a druga w aglomeracji Łącko – Jazowska (oddana Zakładowi w dzierżawę).

¹⁰ Dz.U. z 2020 r., poz. 1439, ze zm.

¹¹ Po zaopiniowaniu projektu zmiany wyznaczenia aglomeracji Łącko – Jazowsko przez Radę Gminy Łącko Uchwałą nr 40/2010 z 28 maja 2010 r.

¹² Po zaopiniowaniu projektu zmiany wyznaczenia aglomeracji Łącko – Jazowsko przez Radę Gminy Łącko Uchwałą nr 87/III/2014 z 19 grudnia 2014 r.

¹³ Po zaopiniowaniu projektu zmiany wyznaczenia aglomeracji Łącko przez Radę Gminy Łącko Uchwałą nr 20/XXXIX/2014 z 12 lutego 2014 r.

¹⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 310, ze zm., dalej: *uPW*.

¹⁵ Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łącko Postanowienie znak: KR.ZZŚ.3.417.37.2020.KM z 17 grudnia 2020 r. i projekt uchwały w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łącko - Jazowsko Postanowienie znak: KR.ZZŚ.3.417.48.2020.KM z 16 grudnia 2020 r.

¹⁶ Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łącko Postanowienie znak: ZS.400.2.125.2020.ZW z 18 grudnia 2020 r. i projekt uchwały w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łącko - Jazowsko Postanowienie znak: ZS.400.2.124.2020.ZW z 18 grudnia 2020 r.

¹⁷ Trzecia była w trakcie planowania w m. Kadca.

W 2018 r. na terenie Gminy znajdowały się cztery przepompownie sieciowe ścieków, po dwie w każdej aglomeracji. W aglomeracji Łącko znajdowały się one w zarządzie ZGK, a w aglomeracji Łącko – Jazowsko zostały mu oddane w dzierżawę.

W 2019 r. prócz wskazanych czterech przepompowni sieciowych (z 2018 r.) dodatkowo na terenach nieobjętych aglomeracjami (Wola Kosnowa, Wola Piskulina) funkcjonowało pięć przepompowni przydomowych kanalizacji sanitarnych (użytkowanych przez właścicieli podpiętych do nich nieruchomości) – łącznie dziewięć przepompowni.

Wg stanu na 30 września 2020 r. na terenie Gminy znajdowało się łącznie 12 przepompowni, tj. pięć w aglomeracji Łącko (dzierżawa i zarząd), dwie w aglomeracji Łącko – Jazowsko (zarząd), a poza aglomeracją (pięć) stan jak w 2019 r.

(akta kontroli str. 8, 9-16, 265-266)

Obowiązki ZGK w ramach dzierżawy lub administrowania składnikami majątku obejmowały m.in.:

- **dzierżawa oczyszczalni ścieków w Jazowsku wraz z terenem (od 2014 r.)**
 - użytkowanie przedmiotu umowy zgodnie z jego przeznaczeniem i wymogami prawidłowej eksploatacji,
 - dokonywanie na własny koszt bieżących napraw i remontów przedmiotu umowy,
 - opłacanie czynszu w ustalonych terminach,
 - niedokonywanie zmian w przedmiocie umowy,
 - nieoddawanie przedmiotu umowy osobom trzecim w poddzierżawę, ani podnajmowanie, nawet nieodpłatnie,
 - świadczenie usług o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odbioru i oczyszczania nieczystości komunalnych,
 - umożliwianie wydzierżawiającemu sprawowania nadzoru na przedmiotem umowy poprzez umożliwianie dokonywania jego kontroli oraz udzielanie wydzierżawiającemu niezbędnych informacji,
 - niezwłoczne zwrócenie wydzierżawiającemu przedmiotu umowy po zakończeniu dzierżawy w stanie niepogorszonym ponad zużycie wynikające z normalnej eksploatacji, na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego,
- **administrowanie oczyszczalnią ścieków w Łącku (od 2020 r.)**
 - dokonywanie rocznej i pięcioletniej kontroli stanu technicznego zgodnie z art. 62 ustawy Prawo budowlane,
 - obsługa oraz dozór techniczny oczyszczalni ścieków,
 - kontrola ciągłości ruchu i parametrów urządzeń oczyszczalni ścieków,
 - wykonywanie czynności obsługi oczyszczalni ścieków zgodnie z przepisami i instrukcjami eksploatacji oczyszczalni ścieków,
 - właściwe utrzymanie urządzeń,
 - prowadzenie konserwacji i remontów urządzeń oczyszczalni ścieków i instalacji z nią związanych,
 - dokonywanie serwisowania urządzeń,
 - prowadzenie procesu technologicznego oczyszczalni ścieków w sposób zapewniający uzyskanie właściwych parametrów ścieków oczyszczonych,
 - utrzymanie porządku i czystości w obrębie powierzonego obiektu (koszenie trawników, utrzymanie czystości na chodnikach i placach, zimą odśnieżanie i posypywanie),
 - prowadzenie spraw związanych z ochroną środowiska (analizy ścieków, osadów, karty przekazania odpadów, ewidencja odpadów),
 - przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, oraz przepisów

przeciwpożarowych, jak również przepisów prawa pracy i stosownych przepisów branżowych,

- informowanie właściciela o wadach i awariach zgłaszanych do usunięcia Wykonawcy przedmiotu umowy, w ramach gwarancji i rękojmi,
- ponoszenie wszelkich kosztów związanych z administrowaniem oczyszczalnią ścieków.

➤ **administrowanie siecią wodociągową w miejscowościach Łącko i Kicznia (od 2020 r.)**

- odbiór ścieków zgodnie z wymogami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- prowadzenie ewidencji kosztów odbioru ścieków od mieszkańców,
- udostępnienie dokumentów rozliczeniowych, związanych z administrowaniem sieci,
- wydawanie warunków technicznych na rozbudowę sieci oraz budowę przyłączy kanalizacji sanitarnej,
- odbiór wykonanych robót związanych z budową przyłączy i rozbudową sieci,
- dokonywanie rocznej i pięcioletniej kontroli stanu technicznego zgodnie z art. 62 ustawy Prawo budowlane,
- okresowe czyszczenie sieci,
- właściwe utrzymanie urządzeń,
- informowanie właściciela o wadach i awariach zgłaszanych do usunięcia wykonawcy przedmiotu umowy, w ramach gwarancji i rękojmi.

Administrowanie składnikami majątku związane było z dofinansowaniem projektów unijnych.

Zarząd składnikami majątku odbywał się poprzez przekazanie środka trwałego na podstawie dokumentu PT (nastąpiło to przed okresem objętym kontrolą).

(akta kontroli str. 9-16, 374-377)

W okresie objętym kontrolą na terenie obu oczyszczalni ścieków funkcjonujących na obszarze Gminy znajdowało się po jednym punkcie zlewnym.

(akta kontroli str. 8, 265-266)

1.2 Planowanie realizacji przedsięwzięć w zakresie gospodarki ściekowej

Jak wskazał Kierownik ZGK nie posiada wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2018 – 2020.

(akta kontroli str. 105-106)

Zgodnie z postanowieniami art. 21 ust. 7 uzzw Zakład nie był zobowiązany do opracowania wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych, ponieważ nie planował budowy urządzeń wodociagowych lub urządzeń kanalizacyjnych (zadania te realizowane były przez Urząd Gminy Łącko).

(akta kontroli str. 249-251)

1.3 Monitorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej

ZGK nie posiadało (szacunkowych) danych o ilości ścieków wytwarzanych na terenie jego działania. Dysponowało natomiast danymi o ilości ścieków oczyszczonych (na wyjściu z oczyszczalni ścieków).

Łączna ilość nieczystości płynnych odprowadzonych z terenu Gminy w 2018 r. wyniosła 165,8 tys. m³/rok, w 2019 r. 201,8 tys. m³/rok i w 2020 r. 234,7 tys. m³/rok.

Ilość nieczystości płynnych odprowadzona przy wykorzystaniu sieci kanalizacyjnej wyniosła w ww. okresach odpowiednio 160,7 tys. m³/rok, 194,1 tys. m³/rok, 225,5 tys. m³/rok, w tym z terenów aglomeracji odpowiednio 160,7 tys. m³/rok, 182,0 tys. m³/rok, 207,4 tys. m³/rok. Dane o ilości ścieków odprowadzonych przy wykorzystaniu zbiorczego systemu kanalizacji w poszczególnych okresach z terenów aglomeracji ustalane były przez ZGK, jako różnica pomiędzy całkowitą ilością ścieków oczyszczonych a ilością ścieków odebranych taborami asenizacyjnymi i ilością ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną z miejscowości Wola Kosnowa i Wola Piskulina, które od 2019 r. zostały podłączone do systemu kanalizacyjnego w aglomeracji Łącko, lecz położone były poza terenami aglomeracji.

Według danych wynikających ze sprawozdań złożonych przez przedsiębiorców ilość nieczystości ciekłych odebranych od mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych i z przydomowych oczyszczalni wyniosła w 2018 r. – 5,1 tys. m³, w 2019 r. 7,7 tys. m³ oraz w 2020 r. (koniec III kwartału) 9,2 tys. m³, w tym z terenów aglomeracji odpowiednio 2,8 tys. m³, 4,7 m³ oraz 5,1 tys. m³. Do punktu zlewnego w Łącku przekazano 11,4 tys. m³ nieczystości, do punktu zlewnego w Jazowsku 8,7 tys. m³ oraz do innych zlewni (poza obszarem Gminy) 1,9 tys. m³. ZGK ustalało dane o ilości nieczystości ciekłych odebranych taborami asenizacyjnymi z terenów aglomeracji w sposób indywidualny, tj. na podstawie sprawozdań przedsiębiorców, biorąc pod uwagę miejsce odbioru nieczystości.

W okresie 2018-2020 III kwartał poza terenem aglomeracji Łącko i Łącko – Jazowsko na terenie Gminy powstało odpowiednio 2,3 tys. m³, 15,1 tys. m³ oraz 22,3 tys. m³ ścieków, w tym 2,3 tys. m³, 3,0 tys. m³ oraz 4,1 tys. m³ stanowiły ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni. Od 2019 r. do sieci kanalizacyjnej z aglomeracji Łącko podłączone zostały miejscowości Wola Kosnowa i Wola Piskulina znajdujące się poza aglomeracją. Z tego terenu w 2019 r. łącznie doprowadzono do oczyszczalni siecią kanalizacyjną ścieki w ilości 12,1 tys. m³, a w 2020 r. 18,1 tys. m³.

Z danych powyższych wynika m.in., że średnia ilość ścieków odprowadzonych ze zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych przypadająca na jednego mieszkańca korzystającego ze wskazanych powyżej form odprowadzania nieczystości ciekłych wyniosła w okresie 2018-2020 (trzy kwartały) odpowiednio: 0,51 m³, 0,83 m³ i 1,10 m³, podczas gdy analogiczny wskaźnik dla osób korzystających z sieci kanalizacyjnej wyniósł w ww. okresie odpowiednio: 24,53 m³ (tj. ponad 48 razy więcej), 26,47 m³ (niemal 32 razy więcej) i 27,20 m³ (prawie 25 razy więcej).

(akta kontroli str. 252, 366, 371-373)

Jak wyjaśnił Wójt Gminy Łącko (dalej: *Wójt*), obecnie (po przebudowie oczyszczalni ścieków w Łącku od września 2019 r.) ilość przywożonych ścieków pojazdami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Łącku jest weryfikowana poprzez przepływomierz. Natomiast ilość ścieków w latach poprzednich nie była kontrolowana z uwagi na stare rozwiązania techniczne oczyszczalni i brak tego typu urządzeń pomiarowych.

(akta kontroli str. 363, 366, 367-369)

Zakres przedsięwzięć w aglomeracjach ujęty w AKPOŚK 2017 w okresie jego obowiązywania był realizowany bezpośrednio przez Gminę¹⁸.

(akta kontroli str. 231-243, 332-338, 339-242)

¹⁸ W AKPOŚK 2017 do realizacji w aglomeracji Łącko zaplanowano budowę sieci kanalizacyjnej w miejscowości Zabrzeż o łącznej długości 11,11 km, modernizację 5,0 km sieci kanalizacyjnej oraz modernizację oczyszczalni w Łącku. W aglomeracji Łącko – Jazowsko zaplanowano: budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kadcza oraz Jazowsko o łącznej długości 9,44 km, budowę oczyszczalni w miejscowości w miejscowości Kadcza. Na terenach poza aglomeracjami Gmina planowała wykonanie kanalizacji w Woli Kosnowej, Woli Piskulinie oraz w części m. Maszkowice i Jazowsko.

Po zakończeniu realizacji w 2021 r. wszystkich zestawionych w AKPOŚK 2017 przedsięwzięć wg założeń aglomeracje powinny spełniać łącznie wszystkie trzy warunki określone w dyrektywie 91/271/EWG, tj.:

- wydajności oczyszczalni (warunek I - wydajność oczyszczalni dostosowana do usuwania 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji);
- standardów oczyszczania ścieków (warunek II - zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków);
- wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków umożliwiające spełnienie blisko 100% obsługi, w tym 95% dla aglomeracji poniżej 100 000 RLM (warunek III).

Wg stanu na 2016 r. (sporządzenie AKPOŚK 2017) obie aglomeracje spełniały warunek dotyczący standardów oczyszczania ścieków, a po zakończeniu planowanych inwestycji przewidziano spełnienie wszystkich trzech warunków.

(akta kontroli str. 231-243, 332-338)

Wg stanu na 30 września 2020 r. obie aglomeracje spełniały dwa pierwsze warunki, a w przypadku trzeciego warunku w aglomeracji Łącko system zbierania siecią obsługiwał 90% mieszkańców, natomiast w aglomeracji Łącko – Jazowsko 64,3%. Po zmianie granic aglomeracji pod koniec 2020 r. wskaźniki te odpowiednio wyniosły 99,0% i 98,6%.

(akta kontroli str. 34-74, 343-358)

Wyniki analizy dokumentacji wskazują, że informacje i dane ujęte w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK za rok sprawozdawczy 2018 r. i 2019 r. – w grupach aglomeracja, oczyszczalnie ścieków komunalnych; osady (komunalne osady ściekowe) finansowanie – były tożsame z danymi posiadanymi przez komórki merytoryczne Urzędu, danymi przekazywanymi przez ZGK i sprawozdaniami publikowanymi przez PGW Wody Polskie¹⁹. Natomiast pomiędzy danymi zawartymi w ewidencji ludności (prowadzonej przez Urząd Gminy) a danymi wskazanymi w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK za 2018 r. i 2019 r. stwierdzono rozbieżności z zakresie liczby mieszkańców, którzy korzystali z poszczególnych metod odprowadzania nieczystości ciekłych z terenu gminy, a ponadto w ww. sprawozdaniach podano nieprawidłowe ilości ścieków odprowadzonych z terenów aglomeracji (w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK – grupa systemy kanalizacji zbiorczej), co przedstawiono szczegółowo w sekcji wystąpienia pokontrolnego dot. stwierdzonych nieprawidłowości w pierwszym obszarze kontroli.

(akta kontroli str. 231-243, 332-338, 371)

Sprawozdania z realizacji KPOŚK do PGW Wody Polskie przekazywał ZGK w Łącku w terminach określonych w art. 89 ust. 1 uPW.²⁰ Nie stwierdzono przypadków by Wójt lub PGW Wody Polskie zwracały się do ZGK o uzupełnienie sprawozdań.

(akta kontroli str. 105-106, 359-362)

W okresie objętym kontrolą Wójt nie korzystał ze swoich uprawnień wynikających z art. 18e uzzw do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorstwa w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem.

(akta kontroli str. 105-106, 249-251)

¹⁹ <https://wody.gov.pl/nasze-dzialania/krajowy-program-oczyszczania-sciekow-komunalnych>.

²⁰ Sprawozdanie za 2018 r. wysłano 31 stycznia 2019 r., natomiast za 2019 r. wysłano 2 marca 2020 r. (poniedziałek).

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomiedzy danymi zawartymi w ewidencji ludności prowadzonej w Urzędzie a danymi przedstawionymi przez Zakład na cele sporządzania sprawozdań z realizacji KPOŚK za 2018 r. i 2019 r. stwierdzono rozbieżności w zakresie liczby mieszkańców, którzy korzystali z poszczególnych metod odprowadzania nieczystości ciekłych z terenu gminy. I tak:
 - liczba mieszkańców korzystających z sieci w 2018 r. wykazana w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2018 r. w obu aglomeracjach wynosiła łącznie 6 422²¹, a przedstawiona w trakcie kontroli 6 552 mieszkańców, w 2019 r. wielkości te wyniosły odpowiednio 7 047²² i 7 332,
 - liczba mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni w 2018 r. wykazana w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2018 r. w obu aglomeracjach wynosiła łącznie 28 mieszkańców²³, a przedstawiona w trakcie kontroli 398 mieszkańców,
 - liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych wykazana w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2018 r. w obu aglomeracjach wynosiła 2 083, a przedstawiona w trakcie kontroli wyniosła 2 173 mieszkańców (o 90 więcej), w 2019 r. wielkości te wyniosły odpowiednio 1 676 i 1 766 (również o 90 więcej).(akta kontroli str. 231-243, 332-338, 363)

Dane służące do sporządzania sprawozdań z realizacji KPOŚK za 2018 r. i 2019 r. pochodziły zarówno z Referatu Rozwoju i Inwestycji Urzędu Gminy oraz ZGK, który finalnie przysyłał sprawozdania do właściwego odbiorcy.

(akta kontroli str. 382-388)

Jak wyjaśnił Kierownik ZGK, podstawą do sporządzenia sprawozdań z realizacji KPOŚK za bieżący rok sprawozdawczy są dane ze sprawozdania za rok poprzedni. Dane ze sprawozdania, które zostało złożone i zaakceptowane przyjmuje się jako dane wyjściowe do sprawozdania w roku następnym. Następnie analizuje się jakie zmiany zaszły w ciągu roku sprawozdawczego i na ich podstawie wprowadza się je do sprawozdania z realizacji KPOŚK za dany rok. Nieścisłości wskazane w danych w sprawozdaniach KPOŚK za 2018 r. i 2019 r., a stanem rzeczywistym w zakresie liczby osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej zostały zauważone podczas prac związanych z przygotowywaniem uchwał dotyczących aktualizacji obszarów aglomeracji na terenie Gminy w 2020 r. Błąd, o którym mowa został popełniony przed okresem objętym kontrolą, to jest przed 2018 r. i dlatego dane zamieszczone w sprawozdaniach za lata 2018 i 2019 nie były zgodne z stanem rzeczywistym. W sprawozdaniu za 2020 r. dane zostały zaktualizowane z uwzględnieniem uchwał o aktualizacji obszarów aglomeracji na terenie Gminy podjętych 29 grudnia 2020 r., tj. w trakcie trwania niniejszej kontroli.

Ponadto Kierownik wyjaśnił, że w przypadku właścicieli nieruchomości rozliczających się na podstawie ryczałtu, ZGK posiada wiedzę o liczbie osób korzystających z kanalizacji ze składanych zgłoszeń, natomiast w przypadku rozliczeń na podstawie urządzenia pomiarowego (licznika wody) liczba korzystających z kanalizacji nie jest dokładnie znana, ponieważ rozliczenie odbywa się na podstawie faktycznego zużycia wody i wskazań wodomierza,

²¹ W aglomeracji Łącko – 4 895 mieszkańców i w aglomeracji Łącko-Jazowsko – 1 527 mieszkańców.

²² W aglomeracji Łącko – 5 500 mieszkańców i w aglomeracji Łącko-Jazowsko – 1 547 mieszkańców.

²³ Wszyscy mieszkańcy z aglomeracji Łącko.

a właściciel nieruchomości nie jest zobowiązany do wskazywania liczby osób zamieszkujących w danej nieruchomości.

(akta kontroli str. 364-365, 378)

2. Sprawozdania z realizacji KPOŚK za 2018 r. i 2019 r. sporządzono nierzetelnie w zakresie ilości ścieków odprowadzonych z terenów aglomeracji. I tak:

- w sprawozdaniu za 2018 r. podano ilość nieczystości ciekłych z terenów aglomeracji dostarczonych do oczyszczalni ścieków taborem asenizacyjnym na poziomie 9,5 tys. m³, podczas faktycznie z obszaru obu aglomeracji odebrano w ww. sposób tylko 2,8 tys. m³ (zawyżenie o 6,7 tys. m³);
- w sprawozdaniu za 2018 r. podano ilość nieczystości ciekłych z terenów aglomeracji odprowadzonych zbiorczym systemem kanalizacyjnym na poziomie 156,3 tys. m³, podczas gdy wartość ta powinna zostać ustalona na poziomie 160,7 tys. m³ (zaniżenie o 4,4 tys. m³), tj. jako łączna ilość odprowadzonych ścieków wynosząca 165,8 tys. m³ pomniejszona o ilość ścieków odebranych taborem asenizacyjnym wynoszącą 5,1 tys. m³,
- w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2019 r. podano ilość nieczystości ciekłych z terenów aglomeracji odprowadzonych zbiorczym systemem kanalizacyjnym na poziomie 196,3 tys. m³, podczas gdy wartość ta powinna zostać ustalona na poziomie 182,0 tys. m³ (zawyżenie o 14,3 tys. m³), tj. jako łączna ilość odprowadzonych ścieków wynosząca 201,8 tys. m³ pomniejszona o ilość ścieków odebranych taborem asenizacyjnym wynoszącą 7,7 tys. m³ oraz ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną w łącznej ilości 12,1 tys. m³ z miejscowości Wola Kosnowa i Wola Piskulina, które położone były poza aglomeracjami, lecz zostały podłączone od 2019 r. do systemu kanalizacyjnego w aglomeracji Łącko.

(akta kontroli str. 231-243, 371)

W odniesieniu do ww. przypadków Kierownik ZGK wyjaśnił, że:

- w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2018 r. podano przez pomyłkę niewłaściwą ilość nieczystości ciekłych z terenów aglomeracji dostarczonych do oczyszczalni ścieków taborem asenizacyjnym na poziomie 9,5 tys. m³; ze sprawozdań przedłożonych przez przedsiębiorców wynika łączna ilość ścieków z obszaru całej Gminy – 5,1 tys. m³, w tym z obszaru obu aglomeracji odebrano w ww. sposób 2,8 tys. m³, a spoza aglomeracji 2,3 tys. m³.
- różnica w ilości nieczystości ciekłych wynika z przyjęcia niewłaściwej ilości ścieków dostarczonych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym w ilości 9,5 tys. m³ z terenów aglomeracji, zamiast wielkości 5,1 tys. m³ (zgodnie ze sprawozdaniami przedłożonymi przez przedsiębiorców); tak więc w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2018 r. ilość nieczystości ciekłych z terenów aglomeracji odprowadzonych zbiorczym systemem kanalizacyjnym powinna wynosić 160,7 tys. m³, gdyż łączna ilość ścieków wyniosła 165,8 tys. m³ pomniejszona o ilość ścieków odebranych taborem asenizacyjnym 5,1 tys. m³ wyniesie 160,7 tys. m³,
- ilość nieczystości ciekłych podana w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2019 r., pochodząca z terenów aglomeracji, odprowadzonych zbiorczym systemem kanalizacyjnym na poziomie 196,3 tys. m³, powinna wynosić 182,0 tys. m³, ponieważ łączna ilość ścieków wyniosła 201,8 tys. m³ pomniejszona o ilość ścieków odebranych taborem asenizacyjnym, tj. 7,7 tys. m³ oraz ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną w łącznej ilości 12,1 tys. m³ z miejscowości Wola Kosnowa i Wola Piskulina, które leżą poza aglomeracjami, daje ilość 182,0 tys. m³; tak więc różnica wynika z pomyłki matematycznej wypełniającego sprawozdanie polegającej

na nie odjęciu ilości ścieków pochodzących spoza aglomeracji od łącznej ilości ścieków.

(akta kontroli str. 391-393)

OCENA CZĄSTKOWA

Planowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy realizowane było bezpośrednio przez Urząd, natomiast Zakład wykonywał zadania dotyczące utrzymania i bieżącej obsługi infrastruktury służącej do zbierania i oczyszczania nieczystości płynnych. W związku z tym Zakład nie planował budowy urządzeń wodociągowych lub urządzeń kanalizacyjnych i dlatego zgodnie z postanowieniami art. 21 ust. 7 uzw nie był zobowiązany do opracowania Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych.

Zakład natomiast monitorował realizację zadań w zakresie gospodarki ściekowej Gminy, w szczególności zadań ujętych w AKPOŚK 2017. NIK zwraca jednak uwagę na niezasadnie dużą rozpiętość pomiędzy ilością wytworzonych i odebranych ścieków w gospodarstwach domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej w porównaniu do mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni.

W okresie objętym kontrolą ZGK przygotowywał i sporządzał sprawozdania z realizacji KPOŚK za dany rok (m.in. na podstawie danych pozyskiwanych z Urzędu). Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nierzetelnego sporządzenia sprawozdań z realizacji KPOŚK za 2018 r. i 2019 r.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Zbieranie ścieków komunalnych

Obszarem działania Zakładu w okresie objętym kontrolą była cała Gmina, której liczba mieszkańców wynosiła (łącznie stałych i czasowych) wg stanu na koniec 2018 r., 2019 r. oraz na koniec III kw. 2020 r.: 16 655, 16 674 oraz 16 723.

Z sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy korzystało w 2018 r. – 6 552 mieszkańców (tj. 39,3% wszystkich mieszkańców Gminy), w 2019 r. 7 332 mieszkańców (tj. 44,0%) oraz wg stanu na 30 września 2020 r. 8 292 mieszkańców (tj. 49,6%).

Nieczystości płynne w latach objętych kontrolą na terenie Gminy zbierało i oczyszczało w przydomowych oczyszczalniach ścieków wg stanu na koniec 2018 r., 2019 r. oraz na koniec III kw. 2020 r.: 405 (2,4%), 437 (2,6%) oraz 455 (2,7%) mieszkańców.

Nieczystości ciekłe w bezodpływowych zbiornikach na terenie Gminy zbierało w latach 2018-2020 (III kw.) odpowiednio 9 643 mieszkańców (tj. 57,9% wszystkich mieszkańców Gminy), 8 850 mieszkańców (tj. 53,1%) i 7 920 mieszkańców (tj. 47,4%).

(akta kontroli str. 252)

W okresie objętym kontrolą Zakład, celem optymalizacji kosztów zbierania i oczyszczania ścieków, nie wnioskował do Wójta o podjęcie działań w celu zapewnienia podłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej nieruchomości. Jak wyjaśnił Kierownik, wszystkie nieruchomości, których właściciele są zobligowani do podłączenia do istniejącej sieci zostały podłączone, a w przypadku nowych inwestycji, nieruchomości są podłączane w ramach jej wykonywania. Wyjątek stanowiła inwestycja, którą zakończono w 2019 r. dotycząca budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łącko – os. Pożogi wraz z przyłączami. W ramach tej inwestycji wykonawca nie podłączał nieruchomości do sieci i Zakład wysyłał przypomnienia i ponaglenia do właścicieli nieruchomości.

(akta kontroli str. 249-251)

Zakład dla sieci i oczyszczalni prowadził książkę awarii, osobno dla urządzeń znajdujących się w aglomeracji Łącko i aglomeracji Łącko – Jazowsko. W okresie

obejmującym ewidencje tzn. w aglomeracji Łącko od lipca 2018 r. do października 2020 r. i Łącko – Jazowsko od lutego 2018 r. do października 2020 r. zarejestrowano odpowiednio 402 i 128 zdarzeń dotyczących niewłaściwego działania urządzeń.

Nie stwierdzono awarii skutkujących koniecznością wyłączenia fragmentu sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, czy stacji zlewnej.

Głównymi przyczynami zdarzeń było zużywanie się urządzeń i wprowadzaniem do kolektora kanalizacji sanitarnej przez osoby korzystające z sieci części stałych odpadów.

(akta kontroli str. 145-155)

W okresie objętym kontrolą Zakład wykonywał okresowe kontrole stanu technicznego obiektów budowlanych, tj. oczyszczalni ścieków w Łącku i oczyszczalni ścieków w Jazowsku. Okresowe roczne kontrole²⁴ przeprowadzano zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane²⁵ oraz pięcioletnie²⁶ zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 tej ustawy.

Ponadto corocznie przeprowadzano kontrole przewodów kominowych oraz kontrole i konserwacje podręcznego sprzętu gaśniczego.

(akta kontroli str. 107-144, 253-264, 267-277, 278-297)

W okresie objętym kontrolą, jak wyjaśnił Kierownik, ZGK nie sporządzał protokołów z bezpieczeństwa użytkowania obiektów, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 4 Prawa budowlanego z powodu niezaistnienia okoliczności wskazanych w art. 61 pkt 2 wymienionej ustawy.

(akta kontroli str. 105-106)

Bieżąca kontrola sieci i urządzeń kanalizacyjnych, jak wskazał Kierownik odbywała się poprzez przeglądy, podczas których sprawdzano i oceniano ich stan techniczny, a w przypadku konieczności dokonywano bieżących napraw, co miało potwierdzenie we wpisach w książce awarii. W związku z powyższym w okresie objętym kontrolą Zakład jeden raz zaplanował przeprowadzenie modernizacji przepompowni oraz kolektora tłoczego odcinka sieci kanalizacji realizowanej w 2019 r. pn. *Usunięcie awarii linii tłocznej kanalizacji sanitarnej w miejscowości Czerniec poprzez remont przepompowni ścieków zlokalizowanej na działce 306/5 wraz z remontem linii tłocznej.*

W protokołach z przeprowadzonych kontroli okresowych wskazywano na dobry techniczny stan obiektów budowlanych i urządzeń kanalizacyjnych, nie zalecając konieczności przeprowadzania remontów ponad bieżącą ich obsługę i serwisowanie.

(akta kontroli str. 145-155, 249-251, 267-277, 287-397, 341)

W latach 2018-2020 do ZGK wpłynęło łącznie 145 wniosków o podłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej, tj. odpowiednio w latach 45, 32 oraz 68. Pozytywnie rozpatrzono łącznie 139 wniosków, tj. odpowiednio w latach 44, 31 oraz 64, na podstawie których zawarto odpowiednio 18, 7 i 21 umów.

Pozostałe sześć ze 145 wniosków rozpatrzono negatywnie (tj. po jednym w 2018 r. i 2019 r. oraz cztery w 2020 r.). Powodem odmów o wydanie warunków technicznych był brak możliwości technicznych wykonania podłączenia o czym

²⁴ Oczyszczalnia w Łącku: 2 lutego 2018 r., 5 lutego 2019 r., 3 lutego 2020 r. oraz 3 lutego 2021 r. i w Jazowsku: 1 lutego 2018 r., 1 lutego 2019 r., 1 lutego 2020 r. oraz 1 lutego 2021 r.

²⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, dalej: *Prawo budowlane*.

²⁶ Oczyszczalnia w Łącku – 2 sierpnia 2015 r., 4 sierpnia 2020 r. i w Jazowsku – 22 marca 2016 r., 15 marca 2021 r.

mowa w art. 15 ust. 4 uzw, polegających na braku sieci kanalizacyjnej w obrębie wnioskowanej działki. We wskazanym okresie Zakład zawarł łącznie 477 umów na odprowadzanie ścieków, tj. odpowiednio w latach 30, 211 oraz 236²⁷.

Z zawartych 211 umów w 2019 r. 182 dotyczyły podłączeń nieruchomości w ramach realizacji budowy sieci kanalizacyjnej w m. Wola Kosnowa i w m. Wola Piskulina, natomiast z 236 umów z 2020 r. 206 zawarto w ramach realizacji budowy sieci kanalizacyjnej w m. Zabrzeż oraz dwie umowy w ramach budowy kanalizacji w Woli Kosnowej i Woli Piskulinej.

Zakład w każdym przypadku podłączenia nieruchomości do sieci zawierał umowę z jej właścicielem, czym spełniono wymóg określony w art. 6 ust. 2 uzw.

(akta kontroli str. 248)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia działania Zakładu w zakresie zbierania ścieków komunalnych. Zakład prowadził wskazaną działalność na obszarze Gminy i posiadał informacje o liczbie i procencie mieszkańców w latach 2018 – 2020 (III kwartał) korzystających z sieci kanalizacyjnej, przydomowych oczyszczalni ścieków i ze zbiorników bezodpływowych.

Zakład terminowo przeprowadzał kontrole okresowe jednoroczne i pięcioletnie oczyszczalni ścieków i urządzeń sieci kanalizacyjnych.

ZGK na bieżąco kontrolował sieci i urządzenia kanalizacyjne poprzez przeglądy podczas, których sprawdzano i oceniano ich stan techniczny, a w przypadku konieczności dokonywano bieżących napraw.

Zdaniem NIK działania takie powodowały, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły awarie skutkujące koniecznością zatrzymania ciągu technologicznego doprowadzania i oczyszczania nieczystości płynnych.

3. Oczyszczanie ścieków komunalnych i zagospodarowanie osadów ściekowych

Opis stanu
faktycznego

3.1. Zapewnienie właściwego oczyszczania ścieków komunalnych

W całym okresie objętym kontrolą Zakład posiadał ważne pozwolenia wodnoprawne dla obu oczyszczalni ścieków.

Decyzją z 23 grudnia 2014 r.²⁸ Starosta Nowosądecki udzielił Gminie pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie do rzeki oczyszczonych ścieków komunalnych z funkcjonującej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków Łącko (RLM 4875). W związku z przebudową oczyszczalni ścieków w Łącku, decyzją z 20 września 2019 r.²⁹, Dyrektor Zarządu Zlewni w Nowym Sączu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie uchylił ww. pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostę Nowosądeckiego oraz udzielił pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie do rzeki Dunajec oczyszczonych ścieków komunalnych z przebudowanej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków Łącko (RLM 7422). Decyzja ta stała się ostateczna w dniu 12 października 2019 r. i ważna jest

²⁷ Na podstawie złożonych wniosków w danym roku i w latach poprzednich. Wniosek o wydanie warunków technicznych na przyłączenie do sieci kanalizacyjnej ważny jest przez okres dwóch lat. Jeżeli po tym czasie przyłączenie nie zostało zrealizowane, inwestor może ponownie złożyć wniosek.

²⁸ Znak: ORL-II.6341.240.2014.

²⁹ Znak: KR.ZUZ.3.421.482.2019.BD.

do dnia 20 września 2029 r. Uzyskanie ww. pozwolenia wodnoprawnego jest zgodne z art. 389 pkt 1 i 2 uPW w związku z art. 35 ust. 3 pkt 4tej ustawy.

(akta kontroli str. 21-33, 34-55),

Pozwolenie z 29 grudnia 2014 r. określało m.in. warunki odprowadzania ścieków do Dunajca, tj.:

1. Niewprowadzania do rzeki Dunajec innych ścieków, poza tymi, które zostały wyszczególnione w decyzji.
2. Oczyszczania ścieków komunalnych w taki sposób, aby na odpływie do rzeki Dunajec wskaźniki zanieczyszczeń nie przekraczały wskazanych wartości:
 - a) niewprowadzania do wód rzeki Dunajec ścieków powodujących w tych wodach zmiany w naturalnej, charakterystycznej dla nich biocenozie; zmiany naturalnej mętności, barwy i zapachu, formowania się osadów lub piany,
 - b) zawierających odpady stałe oraz zanieczyszczenia pływające; dwuchloro-dwufenylo-trójkloroetan (DDT), wielopierścieniowe chlorowane dwufenyle (PCB), wielopierścieniowe chlorowane trój fenyle (PCT), aldryny, dieldryny, endryny, izodryny oraz heksachlorocykloheksan (HCH).
3. Poboru próbek oraz prowadzenia pomiarów ilości i jakości oczyszczonych ścieków komunalnych wprowadzanych do wód powierzchniowych, w odpowiednich wskaźnikach; w regularnych odstępach czasu oraz stale w tym samym miejscu, w ilości próbek min. 4 w danym roku obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego³⁰,
4. Prowadzenia okresowych pomiarów jakości wód rzeki Dunajec, powyżej i poniżej miejsca zrzutu ścieków komunalnych we wskazanych miejscach, w określonych wskaźnikach i z określoną częstotliwością.
5. Przechowywania wyników badań odprowadzanych ścieków do wglądu właściwym organom kontrolnym.
6. Przekazywania Staroście Nowosądeckiemu sprawozdania z prowadzonych pomiarów ilości i jakości ścieków komunalnych oraz jakości wód rzeki Dunajec.
7. Utrzymania w należyтым stanie technicznym urządzeń służących do oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych.
8. Zapewnienia fachowej obsługi urządzeń służących do oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych oraz prowadzenia eksploatacji zgodnie z zaleceniami zawartymi w instrukcjach obsługi i konserwacji tych urządzeń.
9. Prowadzenia prawidłowej gospodarki odpadami powstałymi w wyniku oczyszczania ścieków, zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.
10. Postępowania zgodnie z instrukcją eksploatacji oczyszczalni w przypadku zatrzymania, bądź awarii urządzeń oczyszczalni.
11. Pokrywania wszelkich ewentualnych szkód wynikłych z tytułu odprowadzania ścieków komunalnych.
12. Niespełnienie któregokolwiek z ww. warunków spowodować może cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia wodnoprawnego bez odszkodowania.

Po przebudowie oczyszczalni w Łącku pozwolenie z 20 września 2019 r. również zawierało warunki wprowadzania do rzeki Dunajec oczyszczonych ścieków, jednakże w porównaniu z poprzednim pozwoleniem nie zawierało zapisów zawartych w pkt. 1, 6, 12 i w pkt 3b wymienionych związków chemicznych. Natomiast w pkt 3 doprecyzowano, że pomiar ilości ścieków komunalnych wprowadzanych do rzeki Dunajec ma być dokonywany za pomocą przepływomierza zainstalowanego w studni pomiarowej ścieków oczyszczonych oraz odnotowywania wyników pomiarów ilości ścieków komunalnych wprowadzanych do rzeki Dunajec w raportach dobowych.

(akta kontroli str. 17-25)

³⁰ Jeżeli jedna próbka z czterech pobrana w danym roku nie spełni wymaganych warunków, wówczas w kolejnym roku należy pobrać 12 próbek - zgodnie z przepisami szczególnymi w tym zakresie.

Jak wyjaśnił Kierownik ZGK w okresie objętym kontrolą nie było przypadku cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia wodnoprawnego.

(akta kontroli str. 249-251)

Na podstawie art. 12 ustawy o NIK zlecono Małopolskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska przeprowadzenie kontroli oczyszczalni ścieków w Łącku, której eksploatującym był ZGK. Przeprowadzona kontrola nie wykazała by warunki odprowadzania ścieków były niezgodne z obowiązującymi przepisami, tj. rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych³¹.

(akta kontroli str. 34-55, 56-74)

W pozwoleniu wodnoprawnym dla oczyszczalni w Łącku obowiązującym do 20 września 2019 r. określono ilości odprowadzanych do rzeki Dunajec oczyszczonych ścieków komunalnych tj. $Q_{max\ s} = 27,1\ m^3/h$, $Q_{sr.}\ dobowe = 388,77\ m^3/d$ i $Q_{max}\ roczne = 141\ 900\ m^3/rok$ oraz wskaźniki zanieczyszczeń, które na odpływie nie mogły przekraczać dla: zawiesin ogólnych – 35 mg/l, BZT5 – 25 mg O_2/l^{32} , ChZTCr – 125 mg O_2/l^{33} .

W obowiązującym od 20 września 2019 r. pozwoleniu wodnoprawnym określono ilości odprowadzanych do rzeki Dunajec oczyszczonych ścieków komunalnych, tj. $Q_{max\ s} = 0,01\ m^3/s$, $Q_{sr.}\ dobowe = 687,0\ m^3/d$ i $Q_{dop.}\ roczne = 250\ 755\ m^3/rok$ oraz wskaźniki zanieczyszczeń, które nie uległy zmianie, a dodatkowo określono poziom węglowodorów ropopochodnych – 15,0 mg/dm³.

W pozwoleniach wodnoprawnych wskazano, że dla tego rodzaju oczyszczalni komunalnej nie określa się minimalnego procentu redukcji substancji zanieczyszczających.

(akta kontroli str. 17-20, 21-25, 42)

Do podstawowych elementów technologicznych oczyszczalni ścieków w Łącku zgodnie z opisem zawartym w operacie wodnoprawnym należał:

1. Punkt zlewny ścieków i osadów dowożonych.
2. Mechaniczne podczyszczanie ścieków i osadów dowożonych (usuwanie skratek).
3. Usuwanie piasku ze ścieków dowożonych (piaskownik pionowy, pompa pulpy piaskowej i separator piasku).
4. Zbiornik uśredniający ścieków dowożonych (układ napowietrzania/mieszania, porcjowe dozowanie ścieków).
5. Zbiornik osadu dowożonego / pompownia osadu dowożonego.
6. Wstępne mechaniczne podczyszczanie ścieków z pompownią (automatyczna krata hakowa z praską i płukaniem skratek).
7. Zbiornik uśredniający ścieków z pompownią.
8. Reaktor biologiczny BIO-PAK.
9. Pomieszczenie dmuchaw w budynku technicznym oczyszczalni.
10. Stacja korekty odczynu (okres sezonowy).
11. Stacja przygotowania i dozowania pożywek biogenych (okres sezonowy).
12. Stacja chemicznego strącania nadmiaru fosforu (okres poza sezonem).
13. Trzeci stopień doczyszczenia.

³¹ Dz. U. poz. 1311.

³² Pięciodobowe biologiczne zapotrzebowanie tlenu określa ilość tlenu potrzebną bakteriom do utlenienia biologiczne rozkładalnych związków organicznych w warunkach tlenowych w ciągu 5 dob w temperaturze 20°C.

³³ Chemiczne Zapotrzebowanie Tlenu określane dwuchromianem potasu.

14. Pomiar ilości ścieków oczyszczonych.

Natomiast do podstawowych elementów technologicznych gospodarki osadowej należał:

1. Zbiornik tlenowej stabilizacji osadu nadmiernego.
2. Stacja mechanicznego odwadniania osadu.
3. Stacja wapnowania osadu odwodnionego.
4. Stanowisko magazynowe osadu odwodnionego.

Zgodnie z opisem w operacie wodnoprawnych działanie oczyszczalni miało być całkowicie zautomatyzowane poprzez zastosowanie automatycznego sterowania pracą urządzeń.

(akta kontroli str. 75-104)

Inspektorzy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie (dalej: WIOS) 28 października 2020 r., podczas przeprowadzania zleconej przez NIK kontroli w oczyszczalni ścieków, dokonali oględzin terenu oczyszczalni ścieków, urządzeń oczyszczających, urządzeń przeróbki osadu ściekowego, miejsc magazynowania odpadów powstałych podczas eksploatacji instalacji oraz wylotu ścieków oczyszczonych do rzeki Dunajec stwierdzając, że teren oczyszczalni był uporządkowany, ogrodzony, zabezpieczony przed dostępem osób postronnych. Nie stwierdzono niewłaściwej pracy urządzeń. Zarówno urządzenia służące do oczyszczania ścieków komunalnych, jak i urządzenia służące do przeróbki komunalnych osadów ściekowych utrzymane były w należyтым stanie. Nie stwierdzono uciążliwości zapachowej związanej z procesem oczyszczania, ani z przeróbką komunalnego osadu ściekowego. Odpady wytworzone podczas procesu oczyszczania ścieków magazynowano w przeznaczonych do tego miejscach, w szczelnych kontenerach i pojemnikach. Wylot ścieków oczyszczonych do rzeki Dunajec utrzymany był w należyтым stanie, nie stwierdzono odprowadzania wraz ze ściekami odpadów, części stałych, zanieczyszczeń pływających czy formowania się piany na rzece Dunajec.

Pobraną próbkę ścieków oczyszczonych odprowadzanych do rzeki Dunajec z oczyszczalni ścieków w Łącku³⁴ poddano analizie na zawartość wskaźników zanieczyszczeń, dla których w pozwoleniu wodnoprawnym określono wartość dopuszczalną oraz dla azotu ogólnego i fosforu ogólnego. Na podstawie wyników badań próbki ścieków oczyszczonych pobranej na oczyszczalni w Łącku, nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń określonych w pozwoleniu wodnoprawnym z dnia 20 września 2019 r.

(akta kontroli str. 34-55)

W okresie objętym kontrolą Zakład wykonywał kontrole stanu technicznego obiektów technologicznych, tj. separatorów substancji ropopochodnych oraz pompowni ścieków.

Szczegółowej analizie poddano dokumentację dwóch separatorów³⁵ i czterech pompowni³⁶. Stan techniczny separatorów w okresie objętym kontrolą sprawdzany był jeden, dwa razy w roku, natomiast przepompowni dwa do trzech razy w roku.

Stan techniczny określano jako dobry i nie zalecano przeprowadzenia prac zapobiegających powstawaniu awarii kontrolowanych obiektów.

(akta kontroli str. 107-110, 111-144)

W okresie objętym kontrolą Zakład nie planował i nie przeprowadzał remontów oczyszczalni ścieków w Łącku i stacji zlewnej zlokalizowanej na terenie oczyszczalni

³⁴ W dniu rozpoczęcia kontroli pracownicy Centralnego Laboratorium Badawczego Oddział w Krakowie, Pracowni Badań Środowiskowych w Nowym Sączu pobrali średniodobową próbkę ścieków oczyszczonych.

³⁵ Separator „ZGK755” (MAK PE3) oraz „Plac targowy” (1,5/18L/S).

³⁶ Pompowni ścieków: Czerniec, Oblaz, Centrum i Równia.

ścieków, ponieważ oczyszczalnia została oddana do użytku we wrześniu 2019 r. i w związku z czym objęta była gwarancją wykonawcy.

(akta kontroli str. 249-251)

Kontrola automonitoringowa odprowadzania oczyszczonych ścieków do rzeki Dunajec w okresie od 23 grudnia 2018 r. do 11 października 2019 r. (tj. V rok obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego wydanego przez Starostę Nowosądeckiego w 2014 r.)³⁷, nie wykazała przekroczenia warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.³⁸

W I roku obowiązyującego pozwolenia wodnoprawnego³⁹ udzielonego przez Dyrektora Zarządu Zlewni w Nowym Sączu w 2019 r.⁴⁰, tj. w okresie od 12 października 2019 r. do 1 października 2020 r. odprowadzono łącznie 251 895 m³ ścieków oczyszczonych (tj. średniodobowo ok. 688 m³) co oznacza, że przekroczono dopuszczalną roczną ilość odprowadzanych ścieków określoną w pozwoleniu wodnoprawnym o 1 140 m³, czym naruszono pkt. II decyzji. Za popełnione wykroczenie Inspektorzy WIOŚ zastosowali sankcje w postaci pouczenia Kierownika ZGK.

(akta kontroli str. 34-44)

Zakład, zgodnie z art. 304 uPW, wyniki pomiarów jakości ścieków oczyszczonych przekazywał do WIOŚ w terminach określonych w §7 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia i innych danych oraz terminów i sposobów ich prezentacji⁴¹ na obowiązującym wzorze określonym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 20 stycznia 2020 r. w sprawie formy i układu przekazywanych wyników pomiarów ilości pobranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi⁴².

(akta kontroli str. 34-55, 229-230)

Analizy pobieranych próbek oczyszczonych ścieków wykonywały dwa akredytowane laboratoria, tj. Sądeckie Wodociągi Sp. z o.o. Laboratorium Badania Wody i Ścieków posiadające akredytację nr AB 980 oraz SGS Polska Sp. z o.o. posiadające akredytację nr AB 1232.

(akta kontroli str. 34-44, 210-211, 212-217)

W okresie objętym kontrolą, jak wyjaśnił Kierownik, nie wystąpiły przypadki nieuznania przez Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska przedłożonych przez ZGK wyników pomiarów ilości, stanu i składu ścieków.

(akta kontroli str. 241-251)

W okresie objętym kontrolą, pracownicy WIOŚ 5 sierpnia 2019 r. przeprowadzili kontrolę⁴³ oczyszczalni ścieków w Łącku w związku z otrzymanym zgłoszeniem, że z wylotu oczyszczalni odprowadzane są ścieki zawierające duże ilości piany, co potwierdziły wykonane w trakcie tej kontroli oględziny. W wyniku kontroli WIOŚ stwierdzono naruszenie warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym w zakresie przekroczenia we wskaźnikach BZT5, zawiesina ogólna oraz wprowadzanie do wód rzeki Dunajec ścieków powodujących formowanie się piany. Zaistniałe zdarzenie wystąpiło z powodu podłączenia do sieci kanalizacyjnej

³⁷ Znak: ORL-II.6341.240.2014.

³⁸ Nr protokołu kontroli WIOŚ DEL-NS D359/2020.

³⁹ I rok obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego rozpoczął się z dniem uprawomocnienia się decyzji tj. 12 października 2019 r.

⁴⁰ Znak: KR.ZUZ.3.421.482.2019.BD.

⁴¹ Dz.U nr 215 poz. 1366, ze zm., uchylone z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁴² Dz. U. 2020 r., poz. 144.

⁴³ Protokół z kontroli nr DEL-NS 187.2019.

miejscowości Wola Kosnowa przy działającej „starej” oczyszczalni ścieków w Łącku. W odpowiedzi na zarządzenie pokontrolne MWIOŚ⁴⁴ Zakład poinformował⁴⁵, iż zalecenia pokontrolne dotyczyły oczyszczalni ścieków, która z dniem 26 września 2019 r. została wyłączona z eksploatacji, a całość ścieków dopływająca kolektorem kanalizacji sanitarnej kierowano na nowy ciąg technologiczny przebudowanej mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków będącej w fazie rozruchu. W załączeniu do pisemnej informacji o zakresie podjętych i zrealizowanych działań służących wyeliminowaniu naruszeń wykazanych w zarządzeniu pokontrolnym, do MWIOŚ przekazano kserokopię wyników z 15 października 2019 r. badań ścieku oczyszczonego z nowego ciągu technologicznego i badań z 17 października 2019 r. wody powierzchniowej Dunajca.

(akta kontroli str. 156-181, 340, 342, 363)

3.2 Zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych

Zakład w okresie objętym kontrolą, posiadał wpis do Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (dalej: BDO) pod numerem rejestrowym 000098058⁴⁶. Podmiot zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁴⁷ prowadził ewidencję odpadów wytwarzanych w procesie oczyszczania ścieków z zastosowaniem kart ewidencji odpadów, prowadzonych dla każdego odpadu oddzielnie, kart przekazania odpadu, od 2020 r. ewidencję odpadów prowadzono w systemie BDO.

(akta kontroli str. 299-300)

W procesie oczyszczania ścieków na terenie oczyszczalni ścieków komunalnych w Łącku wytwarzano odpady o kodach: 19 08 01 - skratki, 19 08 02 - zawartość piaskowników oraz 19 08 05 - ustabilizowane komunalne osady ściekowe.

W latach 2018-2020 w oczyszczalni Łącko wytworzono łącznie 2 481,99 Mg osadów ściekowych, tj.:

- w 2018 r. – 1 009,18 Mg, w tym: skratki (19 08 01) – 69,41 Mg, ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych (19 08 05) – 939,77Mg);
- w 2019 r. – 720,78 Mg, w tym: ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych (19 08 05) - 677,97 Mg, skratki (19 08 01) – 26,65 Mg oraz 16,163 Mg innych niewymienionych odpadów (19 08 99), tj. pozostałość w rowach cyrkulacyjnych w oczyszczalni po wyłączeniu jej z eksploatacji;
- w 2020 r. (do 28 października) – 725,05 Mg, w tym: ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych (19 08 05) – 677,97 Mg, skratki (19 08 01) – 27,77 Mg oraz zawartość piaskowników (19 08 02) – 1,76 Mg;

i nie wytwarzano odpadów niebezpiecznych.

(akta kontroli str. 34-55, 299-300)

Ze względu na ilość wytwarzanych odpadów Zakład nie był zobowiązany art. 180a Poś do uzyskania pozwolenia na wytwarzanie odpadów.

(akta kontroli str. 34-55, 299-300)

Operat wodnoprawny na wprowadzanie oczyszczonych ścieków komunalnych pochodzących z oczyszczalni ścieków w Łącku stosownie do wymogów określonych w art. 409 ust. 4 pkt 7 i 12 uPW zawierał zarówno opis instalacji i urządzeń służących do przygotowania osadów ściekowych do zagospodarowania oraz informację o sposobie zagospodarowania osadów ściekowych.

(akta kontroli str. 98-104, 218-228, 299-300)

⁴⁴ Nr NI.7023.1.188.2019.PK z 8 października 2019 r.

⁴⁵ Pismem znak ZGK.7033.17/2019 z 5 listopada 2019 r.

⁴⁶ <https://rejestr-bdo.mos.gov.pl/Application/Preview/Eups/4cc72d8f-84bc-4d24-9935-5c6731c5eada>.

⁴⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 797, dalej: uoo.

Na podstawie umów obowiązujących w okresie objętym kontrolą⁴⁸ odbywał się od odbiór m.in. odpadów o kodzie 19 08 05 – ustabilizowane komunalne osady ściekowe, przez spółkę KOMPOSTECH Sp. z o.o., posiadającą wpis do BDO nr 000013374, legitymująca się decyzją Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 17 sierpnia 2015 r. znak: SR-III-2.7222.2.2015.MD, udzielającą pozwolenia zintegrowanego dla regionalnej instalacji do przetwarzania selektywnie zbieranych odpadów zielonych i innych bioodpadów w procesie R3 (kompostowanie) m.in. odpadów o kodzie 19 08 05.

Odbiorcą odpadów o kodzie 19 08 01 – skratki oraz 19 08 02 – zawartość piaskowników była FHU KOP-EKO, posiadająca wpis do BDO pod nr rejestrowym 000007757, legitymująca się decyzją Starosty Wielickiego z dnia 29 stycznia 2016 r. znak: OŚR.6233.65.2015, zezwalającą na przetwarzanie odpadów o kodach m.in. 19 08 01, 19 08 02 i 19 08 05 w procesie R3. Przedsiębiorca ten był jednocześnie transportującym odpady wytworzone na przedmiotowej oczyszczalni ścieków.
(akta kontroli str. 34-74, 183-209, 299-300)

Ponadto we wrześniu 2019 r. w oczyszczalni wytworzono 16,163 Mg odpadów o kodzie 19 08 99 – inne niewymienione odpady, które przekazano Spółce Sądeckie Wodociągi Sp. z o.o. posiadającą wpis BDO: 000012142, legitymującej się decyzją Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 14 grudnia 2016 r. znak: SR-III.7221.34.2016.MS, udzielającą pozwolenia na przetwarzanie w procesie unieszkodliwiania m.in. odpadów o kodzie 19 08 99 – inne niewymienione odpady. Transportującym była firma Transport Ciężarowy s.c. LIZSBEK, wpisana do BDO pod nr rejestrowym 000015479.

(akta kontroli str. 34-74, 183-209, 299-300)

Zakład na terenie oczyszczalni nie zagospodarowywał koś i w całości były one odbierane przez wskazane wyżej firmy. Przedsiębiorcy odbierający koś z oczyszczalni w Łącku zgodnie z art. 20 uo o przetwarzali je na terenie województwa małopolskiego.

(akta kontroli str. 299-300)

Zgodnie z wpisami w BDO i decyzjami Marszałka Województwa Małopolskiego żaden z odbiorców koś z oczyszczalni ścieków nie odzyskiwał ich w procesie R10, tj. poprzez obróbkę na powierzchni ziemi przynoszącej korzyści dla rolnictwa lub poprawę stanu środowiska, jak również, w procesie R1, tj. odzysku w procesie termicznego przekształcenia, ani nie unieszkodliwiał odpadów poprzez ich składowanie w gruncie lub na powierzchni ziemi – proces D1.

(akta kontroli str. 34-44, 56-64, 183-209)

Jak wykazały przeprowadzone przez WIOŚ 28 października 2020 r. oględziny urządzeń służących do przeróbki koś, w skład których wchodzi: zbiornik tlenowej stabilizacji osadu nadmiernego – układ napowietrzania i układ zagęszczania, stacja mechanicznego odwadniania osadu – wirówka dekantacyjna, stacja przygotowania i dozowania flokulantu, przenośnik śrubowy, stacja wapnowania osadu odwodnionego, stanowisko magazynowe osadu odwodnionego, urządzenia te utrzymane były w należytym stanie i obsługiwane przez osoby przeszkolone w tym zakresie. Na terenie oczyszczalni osad nadmierny stabilizowany był w procesie stabilizacji tlenowej. W dniu oględzin urządzenia pracowały prawidłowo, nie stwierdzono uciążliwości zapachowej związanej z przeróbką stabilizacją/odwadnianiem osadu ściekowego. Osad gromadzony był w szczelnych kontenerach w zamkniętym pomieszczeniu i jak wykazała analiz kart przekazania

⁴⁸ Nr 272.7.2017 z 3 października 2017 r., nr ZGK.272.2.2019 z 3 stycznia 2019 r. oraz nr 272.1.2020 z 9 stycznia 2020 r.

odpadów, na bieżąco przekazywany uprawnionym do jego odbioru podmiotom w ilości ok. 70 Mg/miesiąc. Kontrolowaną instalację eksploatowano od IV kwartału 2019 r., zatem urządzenia służące do przeróbki komunalnego osadu ściekowego nie wykazywały oznak wyeksploatowania.

(akta kontroli str. 34-70)

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków awarii urządzeń służących do zagospodarowania lub przeróbki koś na terenie oczyszczalni.

(akta kontroli str. 105-106, 145-155, 249-251, 253-264, 278-286)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Zakład w okresie objętym kontrolą posiadał wpis do BDO. Przeprowadzane terminowo kontrole okresowe stanu technicznego obiektów i urządzeń oraz kontrole przeprowadzane przez WIOŚ potwierdzały bez zastrzeżeń ich stan należyty techniczny.

Zakład dotrzymywał warunków decyzji określającej sposób postępowania z kos oraz prowadził ewidencję odpadów wytwarzanych w procesie oczyszczania ścieków z zastosowaniem kart ewidencji odpadów, prowadzonych dla każdego odpadu oddzielnie, kart przekazania odpadu.

W okresie objętym kontrolą wyniki pomiarów jakości ścieków oczyszczonych ZGK przekazywał do WIOŚ. Nie wystąpiły przypadki nieuznania przez niego przedłożonych wyników pomiarów ilości, stanu i składu ścieków. Natomiast miały miejsce dwa przypadki niedotrzymania warunków pozwolenia wodnoprawnego, tj. przekroczono dopuszczalną roczną ilość ścieków odprowadzanych do Dunajca w I roku obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego udzielonego w 2019 r. i odprowadzono w 2019 r. ścieki zawierające duże ilości piany. Obie te sytuacje zostały stwierdzone przez pracowników WIOŚ w toku czynności przeprowadzonych przed rozpoczęciem niniejszej kontroli NIK.

4. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

Opis stanu
faktycznego

Zakład w latach 2018 – 2020 nie realizował zadań/przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków, w szczególności przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017. Przedsięwzięcia takie realizował Urząd.

Natomiast we wskazanym okresie Zakład zrealizował cztery zadania, z czego trzy związane były z systemem oczyszczania, tj. budową stacji transformatorowej celem przyłączenia modernizowanej oczyszczalni w Łącku do sieci elektroenergetycznej, remontem linii tłocznej oraz pracami ziemnymi przy kanalizacji sanitarnej w Zabrzeży. Zadania te zostały zrealizowane na zlecenie Urzędu i finansowane były ze środków własnych Zakładu. Czwartym zadaniem był zakup traktora do wywozu nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni. W związku z powyższym ZGK nie występował do instytucji zewnętrznych o uzyskanie dofinansowania.

(akta kontroli str. 249-251, 339-342)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Zakład nie planował, nie realizował i nie finansował zadań dotyczących gospodarki ściekowej ujętych w AKPOŚK 2017. Wykonał jedynie cztery zadania zlecone przez Urząd dotyczące bieżącego zapewnienia funkcjonowania systemu oczyszczania ścieków na terenie Gminy.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi

NIK nie formułuje uwag.

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o wprowadzenie mechanizmów zapewniających rzetelne sporządzanie sprawozdań z realizacji KPOŚK i przekazywanie danych zgodnych ze stanem faktycznym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

**Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń**

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

**Obowiązek
poinformowania NIK o
sposobie
wykorzystania uwag i
wykonania wniosków**

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, maja 2021 r.

Kontroler

Rafał Rossowski

Specjalista kontroli państwowej